

Nr 157.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom samt stipendier åt elever vid dylika skolor; given Stockholms slott den 3 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför här-
efter chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg följande:

Under punkterna 204 och 207 i 1939 års åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att, i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1939/40

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 1 025 000 kronor;

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 1 saml. Nr 157.

dels ock till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

Jag tillåter mig nu ånyo anmäla förevarande anslagsfrågor.

1. Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 250 000 kronor. Ur anslaget utgå för närvarande bidrag till verkstadsskolor å följande orter, nämligen Karlskrona (Blekinge län), Mölndal, Lysekil och Uddevalla (Göteborgs och Bohus län), Tönshammar (Gävleborgs län), Arvika och Älvåsen (Värmlands län), Sundsvall och Sandö (Västernorrlands län), Gimo (Stockholms och Uppsala län) samt Byske (Västerbottens län). Ur anslaget bestriktas vidare vissa utgifter för inspektion av ifrågavarande skolor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1938 hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 1 025 000 kronor.

Överstyrelsen, som beräknat understödsbehovet för budgetåret 1938/39 till 1 033 466 kronor, hade för bedömande av motsvarande behov för budgetåret 1939/40 från ifrågavarande verkstadsskolor infordrat förslag till inkomst- och utgiftsstaten för nämnda budgetår, vilka förslag sammanlagt utvisade ett anslagsbehov å 1 025 657 kronor 35 öre. Beträffande en över de infordrade statförslagen upprättad tablå torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Överstyrelsen har för egen del yttrat följande:

Understöd till avlöning. Enligt skolornas statförslag uppginge det sammanlagda understödsbehovet för löner till 574 581 kronor 60 öre. Till denna summa borde emellertid läggas ett belopp av 5 400 kronor, utgörande lärarlön vid planerad ny kurs för murare vid Västernorrlands läns landstings verkstadsskolor i Sundsvall, avsedd att taga sin början under budgetåret 1938/39. I fråga om i statförslaget för Västernorrlands läns landstings verkstadsskolor upptagna 2 rektorsarvoden (ett för Sundsvall och ett för Sandö) å tillhopa 16 000 kronor ville överstyrelsen i detta sammanhang anmäla, att överstyrelsen på förslag av skolstyrelsen genom beslut den 13 augusti 1938 förordnat rektorn vid verkstadsskolorna i Sundsvall till rektor jämväl vid verkstadsskolorna å Sandö, tills vidare dock endast under ett år. Det syntes överstyrelsen skäligt, att arvudet för den gemensamma rektorn beräknades till 11 000 kronor. För den dagliga ledningen av arbetet vid skolorna å Sandö torde vara behöfligt, att ett arvode till en tillsyningslärare beräknades. Detta arvode syntes lämpligen böra upptagas till 1 000 kronor såsom tillägg utöver vad han hade att uppbära såsom lärare vid skolorna. I stället för det i staten upptagna beloppet å 16 000 kronor till arvode åt två rektorer borde alltså beräknas ett belopp å 12 000 kronor till en rektor och en tillsyningslärare, vilket medförde en minskning av anslagsbehovet med 4 000 kronor. Vidare hade i statförslaget från Mölndal upptagits till löner 95 500 kronor, härav till rektor 12 000 kronor. Då lönen

numera syntes kunna begränsas till 11 000 kronor, hade överstyrelsen beräknat understödet till löner för omnämnda skola till 94 500 kronor.

Överstyrelsen, som icke hade något i övrigt att erinra mot de från skolorna inkomna beräkningarna, funne sig därför böra förorda, att för budgetåret 1939/40 till ifrågavarande ändamål beräknades följande belopp, nämligen för verkstadsskolorna i

Byske	kronor	39 075
Gävleborgs län	»	52 900
Karlskrona	»	78 360
Lysekil	»	38 340
Mölnadal	»	94 500
Uddevalla	»	102 100
Uppsala och Stockholms län	»	26 666
Värmlands län	»	42 416
Västernorrlands län	»	100 624

Summa kronor 574 981.

Understöd till administrationskostnader. Det av skolorna beräknade understödsbehovet för nämnda kostnader uppginge till 125 255 kronor. Då emellertid överstyrelsen ansåge, att för några av skolorna en sänkning av de i statförslagen upptagna administrationskostnaderna vore möjlig, funne sig överstyrelsen böra förorda, att för budgetåret 1939/40 till ifrågavarande ändamål beräknades följande belopp, nämligen till verkstadsskolorna i

Byske	kronor	3 050
Gävleborgs län	»	12 000
Karlskrona	»	12 700
Lysekil	»	10 500
Mölnadal	»	20 100
Uddevalla	»	20 300
Uppsala och Stockholms län	»	7 100
Värmlands län	»	7 800
Västernorrlands län	»	18 000

Summa kronor 111 550.

Understöd till stadigvarande undervisningsmateriel. Till nämnda ändamål hade av skolorna beräknats ett understödsbehov å sammanlagt 139 434 kronor 25 öre. Skolstyrelsen i Byske hade för inköp av ovannämnda materiel i statförslaget upptagit en summa å 48 160 kronor. Överstyrelsen ansåge, att det tills vidare borde anstå med större nyanskaffning av ifrågavarande materiel till nämnda skolor, och föresloge, att för nödvändig komplettering av den stadigvarande undervisningsmaterielen beräknades allenast 5 000 kronor. För nyanskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel hade av skolstyrelsen i Karlskrona i statförslaget upptagits en summa å 25 900 kronor. Då större delen av nämnda belopp vore avsedd till avdelningarna för värme- och sanitetsmontörer, tapetserare samt cement- och asfaltarbetare, vilka avdelningar tidigare ej syntes hava erhållit tillräcklig verktygs- och maskinutrustning, samt till åskådningsmateriel, funne sig överstyrelsen böra beräkna ett understöd av 20 000 kronor för ändamålet.

Överstyrelsen förordade alltså, att för budgetåret 1939/40 till anskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel beräknades följande belopp, nämligen till verkstadsskolorna i

Byske	kronor	5 000
Gävleborgs län	»	10 000
Karlskrona	»	20 000
Lysekil	»	7 000
Mölndal	»	2 500
Uddevalla	»	10 000
Uppsala och Stockholms län	»	1 000
Värmlands län	»	14 000
Västernorrlands län	»	20 500

Summa kronor 90 000.

Understöd till inventarier. Det av skolorna till nämnda ändamål beräknade understödsbehovet uppginge sammanlagt till 20 467 kronor 50 öre. Till förberörda ändamål hade av skolstyrelsen i Byske upptagits ett belopp av 1 712 kronor 50 öre. Under åberopande av vad överstyrelsen ovan anfört beträffande stadigvarande undervisningsmateriel till dessa skolor, ansåge sig överstyrelsen böra tillstyrka ett belopp av allenast 500 kronor.

Efter justering av en del av övriga anslagposter till samma ändamål funne sig överstyrelsen böra förordade, att för budgetåret 1939/40 till anskaffning av inventarier beräknades följande belopp, nämligen till verkstadsskolorna i

Byske	kronor	500
Gävleborgs län	»	1 500
Karlskrona	»	4 000
Lysekil	»	800
Mölndal	»	1 000
Uddevalla	»	2 500
Uppsala och Stockholms län	»	200
Värmlands län	»	250
Västernorrlands län	»	5 500

Summa kronor 16 250.

Understöd till underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel. Det sammanlagda understödsbehovet för ovan nämnda ändamål hade av skolorna beräknats till 132 420 kronor. Styrelsen för verkstadsskolorna i Västernorrlands län hade i sin understödsberäkning till förberörda ändamål upptagit 42 000 kronor. Överstyrelsen ansåge sig ej kunna tillstyrka ett så högt belopp utan funne, med tanke på dessa skolors elevantal, att ett belopp av 22 000 kronor borde vara tillräckligt för nämnda ändamål. Överstyrelsen hade intet att erinra mot övriga skolors anslagsbehov i här ifrågavarande avseende.

Överstyrelsen förordade alltså, att för budgetåret 1939/40 till omskrivna ändamål beräknades följande belopp, nämligen till verkstadsskolorna i

Byske	kronor	7 800
Gävleborgs län	»	10 000
Karlskrona	»	16 000
Lysekil	»	5 800
Mölnadal	»	18 800
Uddevalla	»	20 000
Uppsala och Stockholms län	»	5 300
Värmlands län	»	6 500
Västernorrlands län	»	22 000

Summa kronor 112 200.

Understöd till sjukvårds- och olycksfallsförsäkringskostnader. För ovannämnda ändamål hade av skolorna beräknats ett sammanlagt understödsbehov å 33 499 kronor. Överstyrelsen förutsatte, att även för budgetåret 1939/40, utöver olycksfallsförsäkringsavgifterna, ett belopp av högst 10 kronor per elev och år skulle utgå till ifrågasvarande verkstadsskolor, varför överstyrelsen funne sig böra förorda, att för budgetåret 1939/40 till ovannämnda kostnader beräknades följande belopp, nämligen till verkstadsskolorna i

Byske	kronor	2 000
Gävleborgs län	»	3 500
Karlskrona	»	3 750
Lysekil	»	2 245
Mölnadal	»	4 890
Uddevalla	»	5 000
Uppsala och Stockholms län	»	1 165
Värmlands län	»	2 250
Västernorrlands län	»	6 000

Summa kronor 30 800.

Sammanfattning. De ovan för varje särskilt understödsändamål beräknade anslagen uppginge till följande belopp, nämligen till

avlöning åt rektor och övriga lärare	kronor	574 981
administrationskostnader	»	111 550
anskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel	»	90 000
anskaffning av inventarier	»	16 250
underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel	»	112 200
sjukvårds- och olycksfallsförsäkringskostnader	»	30 800

Summa kronor 935 781.

Såsom förut anförts, hade verkstadsskolorna i sina till överstyrelsen inlämnade statförslag för budgetåret 1939/40 beräknat, att understödsbehoven för motsvarande ändamål komme att uppgå till omkring 1 030 000 kronor.

Då det kunde tänkas, att de gjorda understödsberäkningarna möjligen kunde visa sig för snäva, ansåge överstyrelsen, att det till 935 781 kronor approximativt uträknade anslagsbehovet till nu ifrågasvarande ändamål borde beräknas till 950 000 kronor. Överstyrelsen hade icke från verkstadsskolorna å Strömbacka erhållit någon ansökan om statsunderstöd för budgetåret

1938/39 och ej heller några meddelanden rörande budgetåret 1939/40. Av verkstadsskoleutredningens under punkten 189 i 1938 års statsverksproposition refererade uttalande framginge emellertid, att 6 kurser planerats för igångsättning under innevarande budgetår. Under sådana förhållanden ansåge sig överstyrelsen böra för de planerade 6 kursernas fortsättande under budgetåret 1939/40 beräkna ett sammanlagt belopp å 75 000 kronor, med vilket belopp beloppet å 950 000 kronor borde höjas. För budgetåret 1939/40 funne sig överstyrelsen sålunda böra approximativt uppskatta understödsbehovet för verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom till 1 025 000 kronor.

I sitt den 30 september 1938 avgivna betänkande med utredning och förslag angående centrala verkstadsskolor m. m. (statens offentliga utredningar 1938: 26) har *verkstadsskoleutredningen* hemställt, bland annat, att förslag måtte föreläggas 1939 års riksdag rörande fastställande av vissa huvudsakliga grunder för statsbidrag till dylika skolor.

Enligt de meddelade direktiven hava de sakkunniga haft att utreda frågan om verkstadsskolornas för arbetslös ungdom fortsatta verksamhet under förutsättning, att de särskilda förhållanden, som föranlett deras inrättande, icke längre förelåge. De hava haft att överväga, huruvida icke skolorna — samtliga eller vissa av dem — böra infogas i det nuvarande skolsystemet i övrigt såsom en ny kategori yrkesutbildningsanstalter med uppgift att tjänstgöra såsom centrala verkstadsskolor för större områden.

I överensstämmelse härmed hava de sakkunniga i sitt betänkande framlagt förslag rörande upprättande av ett system med dylika centrala verkstadsskolor. Därvid hava de sakkunniga förordat, att tills vidare såsom regel högst en verkstadsskola skulle kunna inrättas i varje landstingsområde, att huvudmannaskapet för skolorna skulle åvila landstingen samt att huvuddelen av kostnaderna för skolornas uppehållande skulle gäldas av staten. De nuvarande verkstadsskolorna för arbetslös ungdom böra enligt de sakkunniga, i den mån förutsättningar befinnas föreligga för en omorganisation till centrala verkstadsskolor, snarast möjligt underkastas en dylik organisationsändring.

Enligt de sakkunniga skulle en omorganisation av nämnda skolor kunna ske tidigast fr. o. m. den 1 juli 1940. Övriga arbetslöshetsskolor åter böra, i den mån de speciella förhållanden upphöra, som föranlett deras tillkomst, avvecklas eller eventuellt organiseras såsom vanliga kommunala verkstadsskolor.

Beträffande statsunderstöd till verkstadsskolorna för arbetslös ungdom hava de sakkunniga föreslagit, att de i sådant avseende nu tillämpade grunderna finge äga fortsatt tillämpning jämväl under budgetåret 1939/40.

Ifrågavarande sakkunniga hava i utlåtande den 6 oktober 1938 yttrat sig över skolöverstyrelsens förutnämnda förslag. Av utlåtandet, i vilket nämnda förslag tillstyrkes, inhämtas i huvudsak följande:

I utlåtande den 27 oktober 1937 (se punkt 189 i 1938 års åttonde huvudtitel) hade verkstadsskoleutredningen framlagt en beträffande varje anslagspost på detaljerade undersökningar uppgjord beräkning av anslagsbehovet

för budgetåret 1938/39 till understöd åt ifrågavarande verkstadsskolor. Förslaget hade utgått från de grunder för statsbidrag till nämnda skolor, som redan tidigare vunnit tillämpning, innebärande i huvudsak, att hela kostnaderna — i den mån de prövades skäligen — för avlöning åt rektorer och övriga lärare, administration, anskaffning samt underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel, anskaffning av inventarier samt sjukvård och olycksfallsförsäkringsavgifter för eleverna vid skolorna skulle gäldas av statsmedel. Nämnda förslag hade tillika innefattat en provisorisk reglering av vissa löner ävensom av skolornas administrativa och vissa andra förhållanden.

Verkstadsskoleutredningens sålunda avgivna beräkningar — mot vilka sedermera riksdagen icke funnit anledning till erinran — hade i viss utsträckning tillämpats redan vid besluten om tilldelande av statsunderstöd till skolorna för budgetåret 1937/38, samt hade i stort sett helt följts vid bestämmandet av motsvarande anslag för budgetåret 1938/39. Såvitt utredningen hade sig bekant, hade med nämnda statsbidrag jämte de bidrag, vederbörande huvudmän förutsatts skola tillskjuta, ifrågavarande verkstadsskolor kunnat bedriva sin verksamhet effektivt i avsedd omfattning, även om i några enskilda fall fråga uppkommit om anvisande av ytterligare mindre understöd.

I sitt ovannämnda betänkande den 30 september 1938 hade verkstadsskoleutredningen förordat, att understöd till ifrågavarande verkstadsskolor för budgetåret 1939/40 skulle utgå enligt samma grunder, som för budgetåret 1938/39. Beträffande beräkningen av de anslagsbelopp, som med tillämpning av nämnda grunder borde tilldelas de särskilda skolorna för de olika utgiftsändamålen för förstnämnda budgetår, förordade utredningen, att jämväl dessa beräknades efter samma principer som för innevarande budgetår.

Utredningen hade icke ansett sig böra eller ens lämpligen kunna gå in på en detaljgranskning av de olika anslagsäskandena. Det torde få förutsättas, att en dylik granskning komme till stånd i samband med behandlingen av de ansökningar om understöd för budgetåret 1939/40, som skolstyrelserna hade att avgiva under våren 1939. I den mån anledning därtill prövades föreliggande syntes därvid beaktande böra givas åt utredningens i ovannämnda betänkande gjorda uttalanden angående skolornas framtid.

Verkstadsskoleutredningen ville emellertid begagna tillfället att framhålla följande. I den mån en utökning av lärarkrafterna för en yrkesavdelning erfordrades för att med oförändrat antal elever i avdelningen verkställa ny- eller ombyggnad för en skolas egna behov, borde så länge nu gällande statsbidragsgrunder ägde tillämpning kostnaderna för denna utökning stanna på huvudmannen såsom en denne åvilande kostnad för undervisningslokaler anskaffande. Man torde vidare kunna utgå från, att vid de nu upprätthållna yrkesavdelningarna vid ifrågavarande verkstadsskolor en i stort sett fullständig första uppsättning stadigvarande undervisningsmateriel och inventarier hade anskaffats med tillhjälp av redan beviljade statsunderstöd. Utöver erforderliga belopp till komplettering därav på grund av förslitning och dylikt syntes ytterligare anslag för nämnda ändamål böra beviljas med den allra största försiktighet och endast efter bärande motivering från vederbörande skolstyrelse. En jämförelse mellan för dessa ändamål redan beviljade anslag till de olika skolorna i förhållande till deras inbördes storlek och nu äskade anslag syntes, såvitt av handlingarna kunde bedömas, giva anledning till antagande, att några av de beräknade beloppen

skulle kunna vid anslagstilldelningen jämkas nedåt. Emellertid syntes anslagsberäkningen nu icke böra påverkas av dessa relativt obetydliga möjligheter till jämkningar, som även kunde tänkas uppvägda av anslagshöjningar på andra håll.

I förenämnda utlåtande den 27 oktober 1937 anförde verkstadsskoleutredningen bland annat, att utredningen hade sig bekant, att vid vissa av ifrågavarande verkstadsskolor stor osäkerhet rådde i fråga om dispositionen av *vinsten å den försålda produktionen* samt föreslog i detta avseende, att tills vidare en tredjedel av vinsten efter läsårets slut skulle inlevereras till statsverket för att gottgöras det anslag, från vilket understöd till skolorna utbetalades, en tredjedel därav tillfalla eleverna såsom flitpengar och en tredjedel disponeras av respektive verkstadsskolor för ändamål, som avsåge elevernas bästa och till vilka understöd av statsmedel icke utginge, såsom till elevernas studiebesök och dylikt. På sätt framgår av punkten 189 i 1938 års åttonde huvudtitel förklarade jag, att utredningens sålunda avgivna förslag syntes kunna godtagas såsom en provisorisk anordning för budgetåret 1938/39. Mot detta uttalande fann riksdagen icke anledning till erinran. I överensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t i de särskilda besluten angående tilldelande av statsunderstöd till skolorna för budgetåren 1937/39 föreskrivit, att en tredjedel av den under respektive budgetår uppkommande vinsten å den från vederbörande verkstadsskola försålda produktionen finge enligt skolstyrelsens bestämmande tilldelas eleverna vid skolan såsom arbetspremier. Härvid har tillika föreskrivits, att nämnda vinst — beträffande vilkens disposition i övrigt Kungl. Maj:t förklarat Sig vilja framdeles på därom gjord underdånig ansökning meddela bestämmelser — skulle anses utgöra försäljningssumman för produktionen med avdrag allenast för därå beräknade kostnader för materiel, frakter, elektrisk eller annan kraft samt förbrukningsartiklar såsom oljor, trassel och dylikt.

Med anledning av en av verkstadsskoleutredningen i skrivelse den 6 oktober 1938 gjord framställning har Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 18 november 1938 med ändring därutinnan av tidigare meddelade föreskrifter medgivit, att tillhopa två tredjedelar av den under budgetåren 1937/38 och 1938/39 uppkommande vinsten å den från verkstadsskolorna försålda produktionen finge, därest Kungl. Maj:t icke för särskilt fall annorlunda förordnade, enligt vederbörande verkstadsskolestyrelsens bestämmande disponeras för beredande av arbetspremier åt eleverna vid skolan eller eljest för ändamål, som avsåge samtliga eller vissa elevers bästa. Tillika har föreskrivits, att skolstyrelsen skulle äga att under ett senare verksamhetsår disponera från ett tidigare år besparade, för ifrågavarande ändamål avsedda medel. I förutnämnda skrivelse den 6 oktober 1938 har verkstadsskoleutredningen förutsatt, att enahanda medgivande framdeles skulle lämnas jämväl i avseende å dispositionen av uppkommande vinstmedel för budgetåret 1939/40.

Som en av de mest angelägna organisatoriska frågorna inom yrkesundervisningen framstår enligt min mening spørgsmålet om en fastare och mera planmässig organisation av de verkstadsskolor, om vilka här är fråga. I detta syfte utverkade jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla förutnämnda särskilda sakkunniga, vilka numera avlämnat betänkande och förslag i ämnet.

*Departements-
chefen.*

Jag har undersökt möjligheterna att redan för innevarande års riksdag framlägga förslag i anslutning till de riktlinjer, som angivits av de sakkunniga. Bland annat med hänsyn därtill, att den föreliggande frågan i ett av de sakkunniga sedermera avgivet betänkande förknippats med spørgsmålet om överflyttande av den centrala ledningen av yrkesundervisningen från skolöverstyrelsen till en särskild överstyrelse för yrkesutbildning, har det emellertid befunnits ogörligt att utan ytterligare omprövning underställa riksdagen förslag i ämnet. Jag vill framhålla, att remissbehandlingen av berörda förslag om den centrala ledningen av yrkesutbildningen icke kunnat avslutas i så god tid, att förslaget redan nu kan företagas till slutlig behandling och att, såsom ärendet nu ligger till, lämplighetsskäl även tala för att detta spørgsmål bör beaktas i samband med den aktuella frågan om skolöverstyrelsens organisation i allmänhet.

Såvitt jag nu kan bedöma, är det icke uteslutet att låta en eventuell ny organisation av verkstadsskolorna träda i kraft förslagsvis den 1 januari 1941 och, då de sakkunniga tänkt sig den 1 juli 1940 som den tidigaste tidpunkten för ikraftträdandet, skulle således något avsevärdare uppskov ej vållas av de ytterligare överväganden i denna fråga, som enligt det föregående befunnits erforderliga.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot de av skolöverstyrelsen verkställda beräkningarna för budgetåret 1939/40 av förslagsanslaget till understöd åt ifrågavarande verkstadsskolor, vilka beräkningar biträfts av nyssnämnda sakkunniga. Förevarande anslag bör således för nämnda budgetår uppföras med 1 025 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att på vanligt sätt meddela bestämmelser angående anslagets disposition, varvid de nu föreliggande beräkningarna torde kunna tjäna till huvudsaklig ledning. I samband därmed bör övervägas jämväl den av verkstadsskoleutredningen berörda frågan om disposition under budgetåret 1939/40 av vissa vinstmedel vid verkstadsskolorna. Utredning torde böra verkställas, huruvida icke framdeles samtliga försäljningsinkomster böra tillföras anslaget såsom uppbörd och stipendieanslaget uppräknas något för att bereda utrymme även för arbetspremier i lämplig omfattning.

Den hittills tillämpade provisoriska anordningen i fråga om inspektion av skolorna torde böra äga bestånd även för nästkommande budgetår. Kostnaderna härför synas böra bestridas ur förevarande anslag.

2. Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

Förevarande anslag är nu uppfört med 700 000 kronor. Jämlikt av 1936 års riksdag lämnat bemyndigande utgå ifrågavarande stipendier icke efter de grunder, som gälla för stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala anstalter för yrkesundervisning, utan enligt särskilda av Kungl. Maj:t bestämda grunder (jfr 1938 års åttonde huvudtitel, sid. 497 ff.).

Skolöverstyrelsen har i sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1938 hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med 100 000 kronor till 800 000 kronor.

Överstyrelsen hade uppskattat understödsbehovet för *budgetåret 1937/38* till omkring 703 900 kronor.

För *budgetåret 1938/39* hade framställningar från skolorna rörande elevstipendier ännu ej inkommit till överstyrelsen, varför det verkliga understödsbehovet för detta budgetår ej kunde uppgivas. Antalet kurser syntes emellertid, om icke de planerade, men ännu icke igångsatta kurserna vid verkstadsskolorna å Strömbacka vid Piteå medräknades, komma att utvisa en nedgång från 91 kurser under budgetåret 1937/38 till 89 kurser under budgetåret 1938/39. För dessa 89 kurser syntes det i riksstaten upptagna anslaget å 700 000 kronor komma att visa sig tillräckligt. Igångsattes de planerade sex kurserna å Strömbacka under årets lopp, syntes emellertid ett mindre överskridande nödvändigt.

För *budgetåret 1939/40* uppskattades understödsbehovet på sätt framgår av följande tablå, vari överstyrelsen sammanställt det av skolorna beräknade antalet kurser och antalet elever samt de enligt skolornas beräkning erforderliga stipendieanslagen.

S k o l o r	Antal planerade kurser budget- året 1939/40	Antal elever	Beräknat belopp
Byske	6	90	41 525: —
Gävleborgs län	8	120	72 433: 39
Karlskrona	13	195	126 255: —
Lysekil	6	80	52 275: —
Möln dal	15	209	139 180: —
Uddevalla	16	243—245	160 000: —
Uppsala och Stockholms län	4	64	42 240: —
Värmlands län	7	95	52 250: —
Västernorrlands län	16	220	152 900: —
Summa kronor	—	—	839 058: 39

Utöver ovanstående slutsumma borde beräknas omkring 50 000 kronor för sex kurser vid verkstadsskolorna å Strömbacka, vilka beräknades vara i gång under hela budgetåret.

Jämförda med anslagsbehoven för de närmast föregående åren och med beaktande av det beräknade antalet kurser syntes emellertid de från skolorna inkomna beräkningarna vara hållna i överkant. Under förutsättning att skolornas verksamhet komme att fortsätta som hittills, borde enligt överstyrelsens uppfattning för budgetåret 1939/40 beräknas ett anslagsbehov till ifrågavarande ändamål av i runt tal 800 000 kronor.

I enlighet med överstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår *Departements-*
böra höjas med 100 000 kronor till 800 000 kronor. Ifrågavarande stipendier *chefen.*
synas böra utgå enligt i huvudsak samma grunder, som tillämpas under budgetåret 1938/39.

3. Hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts och under erinran, att mitt förslag innebär, att för nästa budgetår skulle anvisas anslag med samma belopp, som i årets statsverksproposition preliminärt beräknats för ifrågavarande ändamål, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1939/40 anvisa

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av kronor 1 025 000;

dels ock till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av kronor 800 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. A. Charpentier.